

Norges Miljøvernforbund (NMF)

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

05.01.2018

ref.: 2017/1813 - Høring - dekningsområde for ny kontrakt om omdeling av lørdagsaviser i abonnement

Norges Miljøvernforbund (NMF) viser til Samferdselsdepartementet sin høring - dekningsområde for ny kontrakt om omdeling av lørdagsaviser i abonnement. Høringsfristen er 05.01.2018.

Offentlige anskaffelser har stor påvirkningskraft på miljøet, og bestemmelsene vedrørende dette fagområdet er derfor et viktig fokusområde for NMF.

Høringsdokumentene fra Samferdselsdepartementet kan leses digitalt her:

Høring - dekningsområde for ny kontrakt om omdeling av lørdagsaviser i abonnement

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---dekningsomrade-for-ny-kontrakt-om-omdeling-av-lordagsaviser-i-abonnement/id2579257/>

Samferdselsdepartementet sin videre saksbehandling på denne høringen kan trolig bestilles fra Samferdselsdepartementet sitt saksnummer:2017/1813 i OEP-databasen som finnes her:

<https://www.oep.no/search/result.html?caseNumber=2017/1813&searchType=advanced&list2=89&caseSearch=true&sortField=documentNumber>

Anskaffelsesregelverket er en av de lovene i Norge som i størst grad påvirker miljøet. Det er derfor svært viktig at dette lovverket fungerer optimalt. NMF anser anskaffelsesloven og tilhørende forskrifter som et sentralt virkemiddel og et viktig økonomisk stimuli i arbeidet for et mer miljøvennlig lavutslippssamfunn. Ved å etterleve de grunnleggende prinsippene og hensynene bak regelverket om offentlige anskaffelser, vil offentlige innkjøpere bidra til å redusere forurensning, klimagasser og styrke tilliten til at felleskapets midler blir forvaltet på en samfunnstjenlig og betryggende måte.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN

Skuteviksboder 24

Bank: 9521.05.71982

Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261

Grønland

0134 OSLO

Tlf: 55 30 67 00

Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446

9255 TROMSØ

Tlf: 913 57 125

Epost: nord@nmf.no

Innhold

1.0.	Årsaker til at Samferdselsdepartementet sin kommende utlysning for lørdagsaviser har interesse for NMF.....	3
2.0.	NMF er i denne høringen opptatt av:.....	4
3.0.	Ulike måter der Samferdselsdepartementet kan stille miljøkrav i den kommende utlysningen.	4
3.1.	Miljøkrav ønskes nedtegnet i det signerte kontraktsdokumentet.....	4
3.2.	Samferdselsdepartementet må kontraktsfeste rett til å undersøke at miljøkravene blir etterlevd	5
3.2.1.	Budoversikt:.....	5
3.2.2	Rett til å utføre stikkprøver i leverandørkontrakter:.....	5
3.2.3	Rett til å utføre stikkprøver i kjøretøypark for å undersøke forurensing og klimagassutslipp:	6
3.2.4.	Tilrettelegging for miljøinnsyn	6
4.0.	Ønske om å få opplyst nøyaktig hvilken forskrift og terskelverdi som gjelder	7
5.0.	Kjennetegnet på en god anskaffelse	8
6.0.	Ulike metoder for å ivareta miljø i anskaffelsene	9
7.0.	Miljø skal som hovedregel vektet minimum 30 %	9
8.0.	Bruk av miljøsertifisering som evalueringskriterium eller kvalifikasjonskrav	10
8.1.	Fallgruver merkeordninger.....	11
9.0.	Difis anbefalinger til miljøvennlige transportavtaler.....	11
10.0.	Oppfordring om at Samferdselsdepartementet følger opp om Nærings- og fiskeridepartementet sine gode intensjoner.....	12
11.0.	Informasjon om NMF og vårt fokus på miljøvennlige offentlige anskaffelser	13
11.1.	Tidligere høringssvar anskaffelsesloven sendt inn fra NMF.....	13
11.2.	NMF – er Norges eneste miljøvernorganisasjon som har kompetanse til å klage inn offentlige virksomheter til KOFA	14
11.3.	Anskaffelser i samferdselssektoren har prioritet hos NMF.....	15
12.0.	KONKLUSJON	16

1.0. Årsaker til at Samferdselsdepartementet sin kommende utlysning for lørdagsaviser har interesse for NMF

NMF er kjent med følgende forhold som kan påvirke miljøet vedrørende Samferdselsdepartementet sin kommende utlysning for å distribuere aviser:

- Distribusjonskontrakten er svært omfattende i geografisk nedslagsfelt, og det kan tenkes at en stor andel transportfirmaer vil jobbe som underleverandører til denne kontrakten. Forutsatt at Samferdselsdepartementet i den kommende utlysningen stiller ambisiøse miljøkriterier, så kan departementet påvirke store deler av budbil og transportnæringen i Norge til å få større miljøfokus.
- Transportsektoren er en næring som har høye klimagassutslipp. Ved å stille krav / vekte på miljø kan Samferdselsdepartementet bidra til at denne næringen blir mer miljøvennlig.
- NMF siterer følgene fra artikkel publisert i VG 01.01.2018: «Norge har en grunnleggende infrastruktur som gjør oss avhengige av fossilt brennstoff og CO₂-utslipp, og dette blir det ikke tatt tilstrekkelig tak i, sier Drange. (...) Mens Norge har økt utslippene av CO₂ med 24 prosent siden 1990, har Danmark redusert sine utslipp med hele 45 prosent, Sverige med 27 prosent, Tyskland med 31 prosent og Storbritannia med solide 53 prosent.»

Kilde:

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/klimatrusselen/klimaprofessor-co-kurven-norge-ikke-vil-at-verden-skal-se/a/24214450/>

NMF forventer at Samferdselsdepartementet i den kommende anskaffelsen er seriøse og viser nødvendig samfunnsansvar på en måte som for ettertiden bidrar til å dokumentere at dere har tatt tilstrekkelige hensyn til miljøet og klimagassutslippene.

- NMF håper at Samferdselsdepartementet vil følge opp om Nærings- og fiskeridepartementet sin oppfordring om at miljøkriterier skal telle minst 30 prosent. Etter NMF sin oppfatning er det uakseptabelt dersom Samferdselsdepartementet utelukkende vektet på lavest mulig pris, det må også vektas minimum 30 % på miljø, helst mer.
- I følge rapport med statistikk som er journalført i Samferdselsdepartementets saksnummer 2016/2386 ble det i 2016 kjørt 947060 km for å distribuere 648159 lørdagsaviser i november og desember 2016. Dette betyr at det ble forbrent CO₂ for 1,5 km per distribuerte avis. CO₂-utslippet per distribuerte avis i Samferdselsdepartementet sin kommende utlysning er med andre ord ganske høyt. Dersom Samferdselsdepartementet på dette viset planlegger å lyse ut en kontrakt med store klimagassutslipp, så forventes det at Samferdselsdepartementet samtidig bidrar til å få transportnæringen til å bli mer miljøvennlig. Måten departementet i den kommende utlysningen kan bidra til at transportnæringen blir mer miljøvennlig er ved å stille ambisiøse miljømål i utlysningen.
- Lørdagsavisene deles ut gjennom ett nettverk bestående av hovedleverandør, underleverandører, og underleverandørers leverandører i flere ulike nivåer. NMF er opptatt av at Samferdselsdepartementet stiller miljøkrav til samtlige ledd i hele leverandørkjeden. NMF er også opptatt av at Samferdselsdepartementet sikrer seg retten til å kunne kontrollere at miljømålene blir oppnådd.
- Det går frem av Samferdselsdepartementet sine høringsdokumenter at lørdagsavisene skal distribueres til et stort antall postnummer fordelt over hele Norge, og det antas derfor at nærmere 1000 ulike personer ansatt i et nettverk av ulike leverandører er involvert i distribusjonen av disse avisene. Ved å stille miljøkrav i denne utlysningen har Samferdselsdepartementet mulighet til å påvirke miljøet og leverandørmarkedet i en positiv retning over hele landet, ikke bare i en begrenset del av landet.

- Med tanke på omfanget av denne kontrakten, antall aktører involvert, og geografisk spredning på dekningsområdet som involverer nesten hele Norge, så virker det åpenbart at dette er en av de utlysningene til Samferdselsdepartementet har, der det i størst grad er muligheter for å påvirke leverandørmarkedet på miljøvennlig vis.

2.0. NMF er i denne høringen opptatt av:

- å redusere sannsynligheten for at Samferdselsdepartementet i sin utlysning kun har fokus på lavest mulig pris, og derved unnlater å følge opp om Stortingets vedtatte anskaffelsespolitikk der det er fastsatt at offentlige anskaffelser skal ha høyt miljøfokus.
- å unngå at Samferdselsdepartementet i den fremtidige kontrakten bidrar til unødvendig forurensning.
- å sørge for at Samferdselsdepartementet i den fremtidige kontrakten inntar klausuler som ivaretar viktige målsetninger for å ivareta miljøkrav.
- å sørge for at Samferdselsdepartementet i den fremtidige tenestekonsesjonskontrakten stiller kontraktskrav som gjør det mulig å følge opp at miljøkravene blir etterlevd.
- å minne Samferdselsdepartementet om i den kommende utlysningen å ha spesielt fokus på følgende bestemmelser i anskaffelsesloven
  - § 1. Formål
  - § 4. Grunnleggende prinsipper
  - § 5. Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn

3.0. Ulike måter der Samferdselsdepartementet kan stille miljøkrav i den kommende utlysningen.

3.1. Miljøkrav ønskes nedtegnet i det signerte kontraktsdokumentet

For at ikke leverandørene skal glemme av miljøkravene når selve kontrakten trer i kraft, så mener NMF at det bør være et krav at miljøkravene også skal nedfelles skriftlig i det signerte kontraktsdokumentet, ikke bare i anbudsdocumentene. Det forventes at Samferdselsdepartementet skriver minst 1 avsnitt i det signerte kontraktsdokumentet der dere gir et sammendrag av hvordan ulike miljøkrav og miljøbestemmelser er ivare tatt i den aktuelle kontrakten.

Ofte er det ikke daglig leder som kalkulerer kontrakten, men en underordnet. Det er imidlertid svært ofte daglig leder som signerer kontrakten. Det er derfor svært viktig at også daglig leder hos hovedleverandør får ett personlig forhold til de viktige miljøkravene i kontrakten. Det må være fastsatt i hovedkontrakten at miljøkravene skal gjelde for samtlige aktører i hele leverandørkjeden, samt for budene som utfører selve distribusjonen.

Dersom miljøkravene ikke beskrives i det signerte kontraktsdokumentet, så kan leverandøren lett anse disse som uviktige, og derved la være å følge opp de viktige miljøbestemmelsene som er fastsatt i konkurransegrunnlaget. Ett eksempel på en

offentlig aktør som unnlot å kontrollere om leverandøren etterlevde kravene om miljøvennlige kjøretøy er beskrevet i KOFA-sak 2015/27 som finnes her: <http://www.kofa.no/Avgjorte-saker?id=201527>

3.2. Samferdselsdepartementet må kontraktsfeste rett til å undersøke at miljøkravene blir etterlevd

NMF er opptatt av at offentlige aktører sikrer seg rett til å undersøke at de fastsatte miljøkravene blir etterlevd. NMF tar som en selvfølge at Samferdselsdepartementet sikrer seg rett til å foreta stikkprøver for å undersøke hvordan leverandørleddene følger opp miljømålene som er fastsatt i kontrakten.

Det er viktig at det i utlysningen / kontrakten fastsettes at miljøkravene skal gjelde for samtlige leverandørledd i kontrakten, og at hele leverandørnettverket er forpliktet til å rapportere videre til sin oppdragsgiver.

Etter NMF sin oppfatning er det viktig at Samferdselsdepartementet i den kommende utlysningen gjennom kontraktskrav sikrer seg tilgang til følgende informasjon fra hovedleverandør:

3.2.1. Budoversikt:

komplett oversikt over alle bud på samtlige postnumre der det leveres lørdagsaviser. Leverandøren må i faste tidsintervaller oversende oppdatert liste per postnummer som viser budets komplette navn, (fødselsdato), adresse, mobilnummer og e-post, samt navngitt hvilke firma som er arbeidsgiver for hvert enkelt bud. Oversikten bør oversendes i redigerbart analyserbart digitalt format. Oversikten skal være sortert per postnummer. På forespørsel skal Samferdselsdepartementet kunne utføre stikkprøver, og få tilsendt digitale kopier av arbeidsinstruksene og klimapåvirkningen til kjøretøyopplysninger til hvert enkelt bud.

Det vises for øvrig til Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter §§ 6 og 7:

<https://lovdata.no/SF/forskrift/2008-02-08-112/§6>

3.2.2 Rett til å utføre stikkprøver i leverandørkontrakter:

Viktigheten av at Samferdselsdepartementet kontrollerer at miljøkravene er forplantet videre ned i leverandørkjeden skal ikke undervurderes.

Samferdselsdepartementet skal til enhver tid ha en komplett oversikt som viser samtlige aktører i hele kontraktskjeden, samt hvilke postnumre hver enkelt aktør er ansvarlig for. Oversikten skal tydelig vise hvilket ledd i kjeden hver enkelt aktør er, samt hvilke firmaer som er overordnet / underordnet. Oversikten skal være komplett helt ned til siste ledd i kjeden, der budet som distribuerer hver enkelt avis er ansatt.

Samferdselsdepartementet bør stille krav om minimum å få opplyst følgende informasjon om hver enkelt aktør: organisasjonsnavn, organisasjonsnummer, kontaktopplysninger som firmaadresse, telefonnummer, e-post-adresse, samt navn på kontaktperson i hvert enkelt firma.

Samferdselsdepartementet skal på forespørsel ha rett til å få tilsendt digitale kopier av kontraktene til samtlige aktører i hele kontraktskjeden. Det er Samferdselsdepartementet som skal bestemme hvilke signerte underleverandørkontrakter dere skal ha innsyn i, ikke hovedleverandør. Det er viktig at Samferdselsdepartementet i løpet av kommende kontraktperiode utfører enkelte stikkprøver, på kontrakter som dere selv fastsetter at dere skal ha innsyn i.

3.2.3 Rett til å utføre stikkprøver i kjøretøypark for å undersøke forurensing og klimagassutslipp:

Det forventes at Samferdselsdepartementet kontraktsfester rett til å kunne kontrollere eventuell forurensning og klimautslipp fra kjøretøyparken til samtlige ledd i leverandørkjeden. Det skal være Samferdselsdepartementet som skal beslutte hvilke kjøretøy og postnumre som blir kontrollert, ikke hovedleverandør.

3.2.4. Tilrettelegging for miljøinnsyn

Offentlige aktører kontraktsfester ofte meget ambisiøse miljøkrav i sine offentlige kontrakter. Det er likevel ett problem at offentlige aktører ofte unnlater å kontrollere om leverandørene faktisk etterlever miljøkravene som er fastsatt i kontraktene.

NMF har erfaring med å benytte bestemmelsene om etterkontrollerbarhet som er fastsatt i anskaffelsesloven § 4, samt bestemmelsene fastsatt i miljøinformasjonsloven §§ 1, 2, 8, 10 og 12 til å kontrollere at offentlige virksomheter følger opp og kontrollerer sine egne kontraktsfestede miljøkrav.

Me tanke på å sikre forutsigbare rammevilkår for tilbyderne, jamfør anskaffelsesloven § 4, så kan det være fornuftig om det allerede i utlysningen blir opplyst om at både miljøvernorganisasjoner, media og abonnenter kan tenkes å kreve innsyn i miljøforholdene i kontrakten, og at leverandøren(e) på forespørsel fra Samferdselsdepartementet forplikter seg til å tilrettelegge for utlevering av denne typen informasjon.

4.0. Ønske om å få opplyst nøyaktig hvilken forskrift og terskelverdi som gjelder

For at tilrettelegge for forutsigbare rammevilkår både for tilbydere, media og miljøvernorganisasjoner som kan tenkes å ha interesse for den kommende utlysningen, så er det viktig at Samferdselsdepartementet i utlysningen spesifiserer nøyaktig hvilken forskrift og hvilke terskelverdier som gjelder. Det er nyanseforskjeller i miljøbestemmelsene tilhørende de ulike forskriftene og de ulike terskelverdiene, og dersom noen ønsker å kontrollere at miljøbestemmelsene følges opp på korrekt vis, så er det av essensiell viktighet å vite nøyaktig hvilke deler av den aktuelle forskriften som gjelder.

Regjeringen har på sine nettsider laget en oversikt over de ulike terskelverdiene i anskaffelsesforskriften, forsyningsforskriften og konsesjonskontraktforskriften, disse terskelverdiene vises for tiden på punkt nr 3 på denne nettadressen:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/konkurransepolitikk/offentlige-anskaffelser-/andre-kolonner/terskelverdier/id2522847/>

Oversikten til regjeringen har følgende overskrifter:

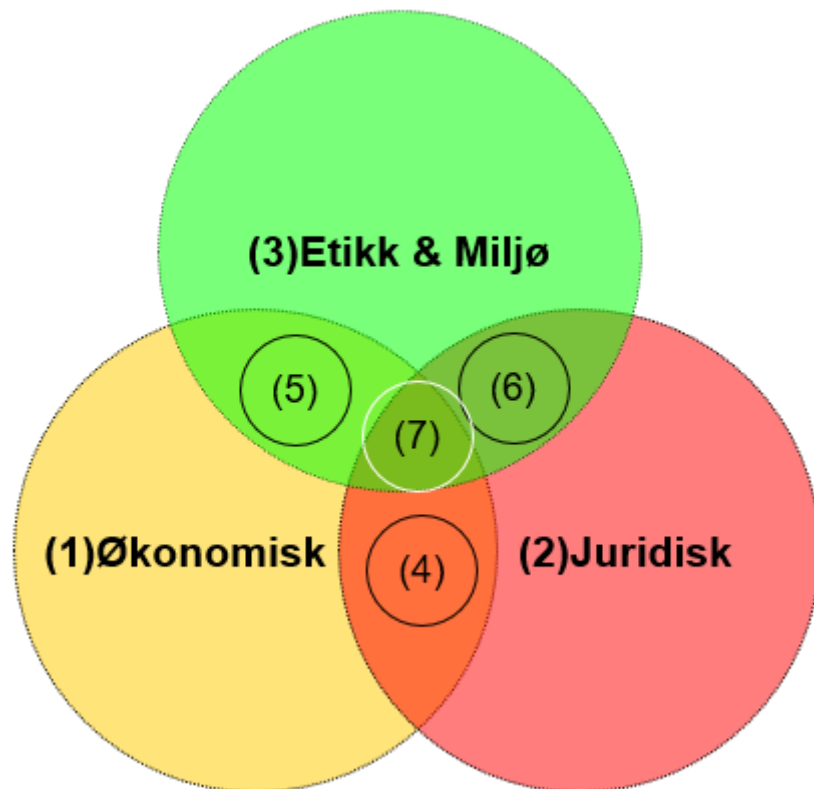
Terskelverdi	Type anskaffelse	Henvisning til forskrift
--------------	------------------	--------------------------

NMF mener det vil være en fordel om offentlige oppdragsgivere i selve utlysningsteksten på www.doffin.no alltid oppgir både hvilken terskelverdi som gjelder for oppdraget, type anskaffelse, og henvisning til anskaffelsesforskriften.

For å unngå ulovlige direkte anskaffelser er det essensielt for offentlige oppdragsgivere å sette seg godt inn i hvilken terskelverdi og hvilken bestemmelse i forskriften som gjelder. Dersom offentlige oppdragsgivere i utlysningsteksten blir pålagt å opplyse om dette, så vil det være nødvendig for den offentlige oppdragsgiveren å vite hvilken forskrift og hvilke terskelverdier som gjelder. Også for tilbydere og interesseorganisasjoner vil det være greit å vite nøyaktig hvilke bestemmelser som gjelder.

NMF viser til veiledningsplikten i forvaltningsloven § 11, og ber om å få bekreftet / avkreftet om det er forsyningsforskriften som gjelder for denne anskaffelsen? (forsyningsforskriften § 1-8)

5.0. Kjennetegnet på en god anskaffelse

- (4) Økonomisk/juridisk
- (5) Økonomisk/ Etikk & Miljø
- (6) Juridisk/ Etikk & Miljø
- (7) Økonomisk/juridisk/ Etikk & Miljø

Samfunnet stiller krav til at offentlige anskaffelser skal ha fokus både på økonomi, lovlighet samt etikk og miljø (7). En optimal anskaffelse inneholder alle disse elementene. Dersom en anskaffelse kun har fokus på 1 eller 2 av disse elementene, så har det ikke vært en optimal anskaffelsesprosess.

Dersom en offentlig aktør kun har fokus på rimeligst mulig produkt (1), men ikke har fokus på juridiske aspekter, og heller ikke på etikk og miljø, så resulterer dette fort i en elendig avtale som heller ikke er lovlig.

Dersom den offentlige aktøren kun har fokus på rimeligst mulig pris, så oppnår man kun 1 poeng (noe som fort kan resultere i negativ omtale og minuspoeng dersom anskaffelsen klages inn til KOFA av NMF).

En god avtale kjennetegnes ved å oppnå flest mulig poeng. Dersom man tar hensyn til alle viktige aspekter, henholdsvis Økonomisk/juridisk/ Etikk & Miljø så har man en optimal anskaffelse, noe som gir 7 poeng.

6.0. Ulike metoder for å ivareta miljø i anskaffelsene

Der finnes flere ulike metoder for å ivareta miljø i anskaffelsene. Nedenfor har NMF angitt noen eksempler på ulike bestemmelser i anskaffelsesforskriften der det er mulig å ivareta miljøaspekter i anskaffelsen.

- Kvalifikasjonskrav (§§ 8-6, 8-7 og 16-7)
- Teknisk spesifisering (FOA § 15-1)
- Tildelingskriterier (FOA §§ 8-11 og 18-1)
- Kontraktskrav (FOA §§ 8-12 og § 19-1)

(Forsyningsforskriften og konsesjonskontraktforskriften har omtrent tilsvarende miljøbestemmelser, men paragrafene er ikke nødvendigvis helt identiske.)

7.0. Miljø skal som hovedregel vektes minimum 30 %

NMF forutsetter at Samferdselsdepartementet etterlever forskriftenes intensjoner, og derved vekter miljø med minimum 30 %.

anskaffelsesforskriften § 7-9. Minimering av miljøbelastning

forsyningsforskriften § 7-9. Minimering av miljøbelastning

konsesjonskontraktforskriften § 7-6. Minimering av miljøbelastning

«Oppdragsgiveren skal legge vekt på å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger ved sine anskaffelser og kan stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen. Der miljø brukes som tildelingskriterium, bør det som hovedregel vektes minimum 30 prosent.»

Kilder:

anskaffelsesforskriften § 7-9

<https://lovdata.no/SF/forskrift/2016-08-12-974/§7-9>

forsyningsforskriften § 7-9

<https://lovdata.no/SF/forskrift/2016-08-12-975/§7-9>

konsesjonskontraktforskriften § 7-6. Minimering av miljøbelastning

<https://lovdata.no/SF/forskrift/2016-08-12-976/§7-6>

8.0. Bruk av miljøsertifisering som evalueringskriterium eller kvalifikasjonskrav

Å benytte seg av miljøsertifiseringer som kvalifikasjonskrav eller tildelingskriterium kan i enkelte tilfeller være en fornuftig og lettvinnt måte å tilfredsstille miljøkravene fastsatt i anskaffelsesloven § 5. Ved å stille krav eller å evaluere etter sertifisert miljøledelsessystem så blir tilbydere som har fokus på miljø premiert.

NMF anbefaler at offentlige virksomheter benytter seg av «Bærekraftsveilederen» som er utviklet i samarbeid mellom Stiftelsen Miljømerking, DebioInfo, Fairtrade Norge og Stiftelsen Miljøfyrtårn. Kontakt underveis har det vært så vel med Miljødirektoratet, Norsk Standard og Difi, for å nevne noen. Advokat Robert Myhre har kvalitetssikret innholdet i veiledningen juridisk sett.

Informasjon om bærekraftveilederen kan lastes ned på nedenstående nettsider:

<https://www.anbud365.no/ny-veiledning-med-oppskrift-pa-hvordan-krav-om-miljomerker-kan-stilles-juridisk-trygt/>

<https://www.miljofyrtarn.no/virksomhet/sertifisering/tips-og-verktoy/veileder-baerekraftige-offentlig-innkjop/>

<http://www.svanemerket.no/innkjop/offentlige-innkjop/innkjopsveileder/>

For såkalte modne markeder anbefales å sette miljøsertifisering som kvalifikasjonskrav.

Dersom markedet er umodent anbefales å sette miljøsertifisering som evalueringskriterium.

8.1. Fallgruver merkeordninger

Det er dessverre slik at enkelte tilbydere forsøker å lure til seg offentlige kontrakter ved å vise til at de har et såkalt «tilsvarende systemer». Offentlige oppdragsgivere bør ikke akseptere «hjemmesnekrede» luresertifiseringer.

Det finnes enkelte aktører som forsøker å «lure» til seg miljøsertifisering uten at virksomheten i virkeligheten har så stort fokus på miljø. Dette stiller krav til at sertifisørene gjør en grundig nok jobb.

En del tilbydere forsøker å legge frem sertifiseringer som egentlig tilhører andre kontorer av virksomheten, søsterselskaper, morselskaper eller datterselskaper. Les nøye hva som står på sertifiseringen, og avvis aktører som forsøker å lure til seg offentlige kontrakter på uredelig vis.

Kontroller om organisasjonsnummeret som er oppført på sertifiseringen stemmer overens med organisasjonsnummeret til virksomheten. Dessverre er det enkelte merkeordninger som ikke påfører organisasjonsnummer på sertifiseringen, noe som lett kan resultere i svindel med merkeordningen. Miljøfyrtårn er en sertifiseringsordning som snarest anmodes om snarest å sørge for å merke sine sertifiseringsbevis med organisasjonsnummer.

Offentlig oppdragsgiver bør aldri gi full miljøscore til en tilbyder som ikke kan forelegge gyldig sertifikat. Det er dessverre enkelte tilbydere som forsøker å gi inntrykk av at de er nesten ferdigsertifisert uten å være det.

Dersom oppdragsgiver aksepterer tilbud fra «nesten» ferdigsertifiserte tilbydere, så er det viktig at det skriftlig fastsetter tidsfrist for ferdigsertifisering. Oppfølgingsansvar *«Det er da samtidig nødvendig å ta inn bestemmelser i kontrakten som gir mulighet til å heve kontrakten, dersom sertifiseringen ikke er på plass innenfor fristen. Det kan i tillegg også være en god idé å stille krav om at søknaden skal være inngitt innen en kort frist etter kontraktsigneringen.»*

9.0. Difis anbefalinger til miljøvennlige transportavtaler

På Difis nettsider finner offentlige oppdragsgivere forslag til miljøkrav og kriterier som gjør jobben med konkurransegrunnlag enklere.

Difi har laget egne nettsider med spesialfokus på følgende:

«Få råd om korleis anskaffingar av kjøretøy, kollektivtrafikk og andre transporttenester kan gjerast kostnadseffektivt, klimavennleg og med gode lønns- og arbeidsvilkår.»

<https://www.anskaffelser.no/transport>

Samferdselsdepartementet anmodes om å lese gjennom Difi sine anbefalinger for klimavennlige anskaffelser av transporttjenester.

10.0. Oppfordring om at Samferdselsdepartementet følger opp om Nærings- og fiskeridepartementet sine gode intensjoner

I følge artikkel publisert på SSB 21.12.2017 kom «*Det samlede innkjøp av varer og tjenester for offentlig sektor kom opp i over 500 milliarder kroner i 2016*».

<https://www.ssb.no/offinnkj/>

Offentlig sektor, er en svært stor oppdragsgiver, og offentlig sektor er derved trolig den påvirkningskraften som har størst påvirkningskraft for at næringslivet skal bli mer miljøvennlig. Grunnet offentlige anskaffers viktighet i forhold til NMF sitt saksbehandlingsområde som er miljøarbeid, så har NMF de siste årene hatt stort fokus på å sende inn hørings svar til departementene vedrørende miljøvennlige offentlige anskaffelser.

Et av departementene som har hensynstatt NMF sine høringsinnspill vedrørende mer miljøvennlige anskaffelser er Nærings- og fiskeridepartementet. Nærings- og fiskeridepartementet publiserte 24.04.2017 en pressemelding der det er beskrevet hvordan staten og kommunene skal benytte innkjøpsmakten til å ta omsyn til klima og miljø når de kjøper varer og tjenester. Nærings- og fiskeridepartementet har blant annet skrevet følgende i sin pressemelding: «*Det innebærer at når oppdragsgivaren skal ta stilling til kven som får kontrakten, så skal kriterier for miljø telle minst 30 prosent samanlikna med til dømes pris og kvalitet.*»

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-ha-fleire-grone-innkjop/id2550261/>

NMF håper at også Samferdselsdepartementet i sine utlysninger viser vilje til å etterleve Nærings- og fiskeridepartementet sin intensjon om at statlige aktører skal ha stort miljøfokus i de offentlige anskaffelsene.

Oppdragsgivere som stiller relevante klima- og miljøkrav i sine anskaffelser vil på effektivt vis bidra til at norsk næringsliv blir mer miljøvennlig. Bruken av krav og vektning av kriterier som stilles i offentlige kontrakter har stor påvirkningskraft og betydning for hvor miljøvennlig norsk næringsliv opptrer.

11.0. Informasjon om NMF og vårt fokus på miljøvennlige offentlige anskaffelser

NMF er den miljøvernorganisasjonen i Norge som har hatt størst fokus på at alle offentlige anskaffelser skal være miljøvennlige anskaffelser. Innen lov om offentlige anskaffelser har NMF bidratt med å sende inn flere høringsforslag, samt veiledning av offentlige saksbehandlere og private tilbydere. Som aktiv miljøorganisasjon synes vi dette feltet er svært viktig, derfor har vi fulgt opp dette feltet nøye, og ønsker å fortsette med dette i fremtiden.

11.1. Tidligere høringsvar anskaffelsesloven sendt inn fra NMF

Ett utvalg av høringsinnspillene som NMF de siste årene har sendt inn som er relevant mot miljøvennlige anskaffelser er følgende:

- Innspill til ny stortingsmelding om offentlige anskaffelser, 11.05.2017
<https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/konkurransopolitikk/offentlige-anskaffelser-/tredje-kolonne/innspill-til-ny-stortingsmelding/id2553494/>
- Ny forskriftsbestemmelse i regelverket om offentlige anskaffelser, 10.02.2017
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/ny-forskriftsbestemmelse-i-regelverket-om-offentlige-anskaffelser/id2520111/>
- Høyring - Evalueringen av offentleglova, 25.05.2016
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hoyring---evalueringen-av-offentleglova/id2477095/>
- Høring - forslag om endring av håndhevelse av regelverket om offentlige anskaffelser, 14.08.2015
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-om-endring-av-handhevelse-av-regelverket-om-offentlige-anskaffelser/id2405911/>
- Høring – endring av lov og forskrifter om offentlige anskaffelser, 17.06.2015
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--endring-av-lov-om-offentlige-anskaffelser/id2401043/>
- Høring - Forenkling av det norske anskaffelsesregelverket, 31.10.2014
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Horing-om-forenkling-av-det-norske-anskaffelsesregelverket/id764140/>
- Høring - Forslag om å øke klagegebyret i Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA), 18.04.2012
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-om-a-oke-klagegebyret-i/id674275/>

11.2. NMF – er Norges eneste miljøvernorganisasjon som har kompetanse til å klage inn offentlige virksomheter til KOFA

Som eneste miljøvernorganisasjon i Norge, har NMF hatt fokus på å klage inn miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser til KOFA. I følge en artikkel som ble publisert i Kommunal Rapport i 2014 var NMF ansvarlig for å avdekke, og klage inn hele 71,5 % av alle kommunene som i 2013 ble felt i KOFA for miljøfiendtlige ulovlige direkte anskaffelser:

<http://kommunal-rapport.no/2014/01/overtredelsesgebyr-fra-kofa-2013>

Overtredelsesgebyr fra Kofa 2013

2.1 2014 13:11

Vis linjer

Søk:

Innklagd ▲	Klager	Saks.nr	Gebyr (mill. kr)	Prosent
Drammen kommune	Jan Hausken	2011-336	1241019	9
Frøya kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-230	100000	8.4
Frøya kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-229	150000	10.7
Halden kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-322	140000	7.5
Rauma kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-256	370000	10
Røyken kommune	Jan Hausken	2011-340	4394765	9
Skodje kommune	Norges Miljøvernforbund	2011-253	250000	10

Dersom offentlig sektor ønsker å unngå «bøter» fra NMF så bør man ha stort miljøfokus i anskaffelsene. NMF klager ikke inn miljøvennlige anskaffelser.

11.3. Anskaffelser i samferdselssektoren har prioritet hos NMF

NMF har i årevis at stort fokus på at offentlige aktører som driver med samferdsel skal ha miljøfokus i anskaffelsene. Nedenfor følger noen eksempler på NMF sitt frivillige arbeid for å få anskaffelsene i samferdselssektoren mer miljøvennlige.

NMF fikk fullt medhold hos KOFA da vi klaget inn Statens vegvesen for ulovlig å ha bygget veg i Fauskeide Naturreservat (KOFA-sak 2012/8). Etter NMF sin oppfatning forsøkte Statens vegvesen ved denne ulovlige utbyggingen å spare penger på bekostning av rødlistede arter i Fauskeide naturreservat. Statens vegvesen fikk i etterkant også en bot på kr 100.000,- fra Økokrim grunnet denne ulovlige vandaliseringen av Fauskeide naturreservat.

NMF har i vårt Innspill til ny stortingsmelding om offentlige anskaffelser, 11.05.2017 dratt frem Sogn og Fjordane fylkeskommune som et dårlig eksempel på en offentlig aktør som i forbindelse med sine vegbyggingsprosjekter har benytter offentlige anskaffelser til å finansiere lokal utrydning av den rødlistede arten hubro (en type ugle).

I 2017 har NMF hatt omfattende korrespondanse med Vegdirektoratet og Statens vegvesen vedrørende miljøbestemmelsene i anskaffelsesloven § 5. Det kan dessverre virke som at hverken Vegdirektoratet eller Statens vegvesen har tilstrekkelig fokus, prioritet og kompetanse på miljøbestemmelsene i anskaffelsesloven. Muligens for

å skjule og hemmeligholde manglende fokus på miljø i anskaffelsene, så vegrer både Vegdirektoratet og Statens vegvesen seg for å opplyse om miljøforhold i de offentlige kontraktene. NMF finner det betenkelig at hverken Vegdirektoratet og Statens vegvesen tilsynelatende er bevisste på hvordan de skal forholde seg til de viktige miljøbestemmelsene fastsatt i anskaffelsesloven § 5. NMF har anmodet om bistand fra Sivilombudsmannen. Sivilombudsmannen har sendt et krast brev både til Vegdirektoratet og Statens vegvesen, og NMF venter i spenning på videre utvikling i saken.

Høsten 2017 klaget NMF inn Statens vegvesen til overordnet forvaltningsorgan, grunnet at vegvesenet nektet å utlevere en presentasjon som de hadde avholdt om Møreaksen. NMF opplyste om at vi ønsket innsyn i denne presentasjonen for å gjenbruke informasjonen til å bekjempe dette miljøfiendtlige fergeavlastningsprosjektet. NMF sin beskjed om at vi planla å gjenbruke informasjonen i tråd med formålsbestemmelsen i offentleglova § 1 gjorde Statens vegvesen så bekymret at de nektet å utlevere. NMF mener det er svært kritikkverdig at Statens vegvesen forsøkte å hemmeligholde miljøinformasjon om Møreaksen, ett miljøfiendtlig prosjekt der Statens vegvesen ønsker å sløse vekk 30 samferdselsmilliarder. Det finnes langt mer miljøvennlige alternativer, til langt lavere kostnad, som gir bedre og mer effektive vegløsninger mellom Bergen og Trondheim. Heldigvis overprøvde klageorganet Statens vegvesen sitt forsøk på udemokratisk og ulovlig hemmelighold av den foreslåtte 30-milliarderskontrakten.

12.0. KONKLUSJON

NMF håper at leserne samt Samferdselsdepartementet får god nytte av å lese våre innspill til denne høringen.

Miljøvennlig hilsen,

Kurt Oddekalv
Leder NMF

Per Nordø
Saksbehandler Samferdsel